

beskæftigede, tror jeg, at de udenlandske Værker ville i Virkeligheden blive en hel Del dyrere, end de tilsyneladende ere, naar man ser paa Regningerne. Jeg har ogsaa faaet nogle Oplysninger med Hensyn til dette, og disse Oplysninger gælde altsaa tillige, hvorledes man vil være stillet, naar man vilde gaa til at forfærdige Vogne og det øvrige Materiel, der hører til Banen. Der findes jo flere Tærnbaværksteder her i Landet, i Kjøbenhavn, Nyborg og i Aarhus, men det i Aarhus er det største, Centralværkstedet, og det er navnlig til det Værksted, jeg har henholdt mig, jeg har ikke taget synderligt Hensyn til de mindre Værksteder, til hvilke der vel ikke kan stilles større Fordringer, saaledes som det er i Øjeblikket. Paa Centralværkstedet i Aarhus vare Forholdene saaledes midt i Oktober, at der var ca. 160 Arbejdspladser, der vare ubesatte, Værkstederne skulle være indrettede til et Antal af ca. 500 Arbejdere, der var kun ca. 350 i Arbejde, altsaa der var omtrent 160 Pladser ubesatte. Der var tillige en hel Del Arbejdsmaskiner, som stode uden at blive benyttede. I Drejerværkstedet var der saaledes 18 Maskiner, der stode ledige, og Oplysningerne gaa ud paa, at det ikke var tilfældigt, men at det var noget, der havde fundet Sted i længere Tid for en hel Del af disse Maskiners Vedkommende. Det nævnes saaledes, at der var 4 store Drejebænke, som vare købte i Tydskland, og som havde staaet ubenyttede i hele 4 Aar, og desuden var der 7 andre Maskiner, som havde været stillestaaende i over 1½ Aar. Hvad ellers Statsværkstederne angaar, har jeg ikke foretaget nogen væsentlig Undersøgelse, men der er med Hensyn til Statsværkstederne i Nyborg tilstillet mig den Oplysning, at en Del nye Arbejdsmaskiner, der vare indkøbte til dette Værksted, vare oplagrede paa Værkstedet i Aarhus i 2 Aar, uden at de bleve tagne i Brug. Der var i Midten af Oktober 6 Slibsteder, der stod ledige, omtrent en Tredjedel af dem, der findes. Lo af disse Slibsteder bleve tagne i Brug i Begyndelsen af November, dermed skete der ikke den Gang nogen Forandring med Hensyn til Arbejdsmaskinerne eller Pladsernes Anvendelse derovre. Hvorvidt der senere er sket nogen Forandring deri, kender jeg ikke, men jeg tror nok at turde forudsætte,

at Forholdene ikke nu ere væsentlig anderledes, end de vare i Begyndelsen af November Maaned. Med Hensyn til en saadan lille Bane, som her er Tale om, har jeg altsaa den Opfattelse, at Statens Værksteder vistnok ville være tilstrækkelige til at producere det Materiel, som skal bruges til den. Skulde der imidlertid behøves Udvidelser, ere Centralværkstederne i Aarhus saaledes, at de vistnok uden meget stor Bekostning kunne modtage en Udvidelse. Der skal være et Tilliggende af ca. 4 Tønder Land, som hører til Værkstederne, som ikke benyttes i Øjeblikket i Værkstedernes Tjeneste. En Del af det er udlejet til en privat Mand, en Del af det til Have og andet Brug, men til Statsværkstedernes eget Brug bliver det ikke benyttet. Dette Areal skal som sagt udgøre ca. 4 Tdr. Land, saa jeg tror at kunne sige, at det ikke vil være overordentlig vanskeligt at foretage en Udvidelse af Værkstederne derovre, som sætter dem i Stand til at udføre det Arbejde, der muligvis vil komme til at mangle. Jeg tror som sagt, at de i den Stand, hvori de ere, vistnok ville kunne paatage sig det væsentlige. Man kunde forøvrigt vistnok ogsaa staa sig ved her i Kjøbenhavn at foretage en Forandring af Statsbanernes Værksteder. Saa vidt jeg har kunnet skønne, klages der meget over, at Pladsen paa Københavns Station mere og mere bliver for indskrænket, og for at vinde Plads der tror jeg, at det kunde være ret formaalstjenligt, om man flyttede disse Værksteder, der efter min Mening ikke just behøve at ligge paa Vanegaardens Terræn, til et Sted, hvor de laa mere af Vejen, f. Eks. nord for Byen, og med det samme man vandt denne Plads, som man vistnok har god Brug for paa Stationens Terræn, kunde der foretages saadanne Udvidelser, at der ogsaa her i Kjøbenhavn kunde skaffes Plads og Midler til at kunne forfærdige mere Materiel, end Staten for Øjeblikket er i Stand til. Inden jeg gaar over til den næste Paragraf, medens jeg taler om Statens egen Produktion, vil jeg tillade mig at fremdrage en Bemærkning, som faldt under Sagens første Behandling fra den højtærede Minister. Den højtærede Minister bemærkede, at hvad Tolden angaar, er det en konstant Regel, at man beregner Indlandet til Gode, hvad der paa den Slags Anstæffelser